

Kuratorium Oświaty
w Szczecinie

**Konkurs Wiedzy o Społeczeństwie
dla uczniów szkół podstawowych województwa zachodniopomorskiego
w roku szkolnym 2019/2020**

Etap wojewódzki

Klucz odpowiedzi

ZADANIA ZAMKNIĘTE

1	D	19	C
2	C	20	B
3	C	21	C
4	C	22	B
5	D	23	B
6	B	24	A
7	D	25	B
8	B	26	C
9	C	27	C
10	A	28	B
11	A	29	C
12	B	30	C
13	B	31	B
14	B	32	A
15	C	33	D
16	B	34	D
17	B	35	B
18	B	xxx	xxx

ZADANIA OTWARTE

Zad. 36 (3 pkt.)

Grafika obok przedstawia procesy zachodzące w Europie.

a. Napisz, co łączy te państwa i te miejsca. (1 pkt)

Separatyzmy, procesy separatystyczne

b. Opisz krótko, na czym polega problem przedstawiony na grafice. (2 pkt)

Mapa przedstawia regiony w różnych państwach europejskich, których żywa są idee separatystyczne. W niektórych (Kraj Basków, Irlandia Północna) ruchy te przybierały nawet formę ruchów terrorystycznych (ETA, IRA).

Dopuszczalne wszystkie inne prawidłowe odpowiedzi.

Zad. 37 (5 pkt.)

a. Wyjaśnij różnicę między prawem, a wolnością (1 pkt)

Wolność to możliwość korzystania z przysługujących mi praw (brak udziału państwa) np. wolność sumienia i wyznania. Prawo natomiast jest gwarantowane przez państwo i musi być zrealizowane wobec obywatela. Prawo obywatela to obowiązek państwa.

Dopuszczalne wszystkie inne prawidłowe odpowiedzi.

b. Wyjaśnij, czym się różnią i jakie prawa/wolności zawierają poszczególne 3 generacje praw człowieka. (1 pkt. + 3 pkt.)

I Generacja	II Generacja	III Generacja
Prawa osobiste i polityczne	Prawa gospodarcze, socjalne i kulturalne	Prawa solidarnościowe
<ul style="list-style-type: none">• prawo do życia,• prawo do wyrażania swoich opinii,• prawo do wolności osobistej,• prawo do wolności wyznania,• prawo do wolności sumienia,• prawo do wolności myśli,• prawo do wolności wyrażania poglądów,• prawo do wolności od tortur,• prawo równości każdego wobec prawa,	<p>Prawa ekonomiczne:</p> <ul style="list-style-type: none">• Prawo do pracy,• Prawo do godziwego wynagrodzenia,• Prawo do słusznych warunków pracy,• Prawo do tworzenia związków zawodowych, <p>Prawa socjalne:</p> <ul style="list-style-type: none">• Prawo do świadczeń socjalnych i ubezpieczeń,• Prawo do ubezpieczeń zdrowotnych,• Prawo do wypoczynku,• Prawo do ochrony	<ul style="list-style-type: none">• Prawo do pokoju,• Prawo do demokracji,• Prawo do rozwoju,• Prawo do zdrowego środowiska naturalnego,• Prawo do pomocy humanitarnej,• Prawo narodów do samostanowienia,• Prawo do równości wszystkich ludów i narodów,• Prawo do własnych zasobów i bogactw naturalnych,• Prawo do wspólnego dziedzictwa przeszłości,

<ul style="list-style-type: none"> • prawo do osobowości prawnej, • prawo do rzetelnego procesu sądowego, • prawo do tajemnicy korespondencji, • prawo własności, • prawo do prywatności, • prawo do ochrony prawnej, • prawo do swobodnego przemieszczania się. • czynne i bierne prawo wyborcze, • prawo zrzeszania się, • prawo do udziału w życiu publicznym, • prawo do obywatelstwa, • prawo skargi na organy państwowe, • prawo do informacji. 	<p>zdrowia,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prawo do zabezpieczenia społecznego. <p>Prawa kulturalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prawo do uczestnictwa w życiu kulturalnym, • Prawo do nauki, • Prawo do swobodnych badań, • Prawo do korzystania z osiągnięć rozwoju cywilizacyjnego, • Prawo do wolności sztuki. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prawo do ochrony danych osobowych, • Prawo do zachowania własnej tożsamości
--	--	--

Zad. 38 (2 pkt.)

Rysunek przedstawia problem manipulacji medialnej. Jest to przykład, jak poprzez zawężenie kadru można przedstawić to samo wydarzenie na dwa różne sposoby. Często media wykorzystują te techniki np. w czasie kampanii wyborczych (niewielka grupa zwolenników pokazana jako tłum (także odwrotnie).

Dopuszczalne wszystkie inne prawidłowe odpowiedzi.

Zad. 39 (5 pkt.)

- Przeanalizuj dokładnie rysunek satyryczny Andrzeja Mleczki i opisz problem na nim przedstawiony. (1 pkt.)**

Problem wykorzystania immunitetu poselskiego w celu uniknięcia kary za przestępstwa.

b. Podaj po 2 argumenty zwolenników i przeciwników istnienia immunitetu poselskiego. (2 pkt. + 2 pkt.)

ZA:

- wraz z rozwojem technologicznym władza wykonawcza zyskała nowe sposoby wpływania na życie społeczne,
- parlamentarzyści są nadal narażeni na tendencyjne prześladowania ze względów politycznych np. gdy rząd mniejszości próbuje wykluczyć opozycję poprzez postępowanie sądowe,
- prokuratorzy podlegają prokuratorowi generalnemu, który jest jednocześnie ministrem sprawiedliwości i może wykorzystywać swój urząd zgodnie z interesem partii politycznej, której jest członkiem,
- doniesienia mediów o popełnieniu przestępstwa przez parlamentarzystę mogą być instrumentem walki politycznej,
- przestrzeganie immunitetu leży w interesie społecznym, gdyż parlamentarzysta powinien swobodnie i bez przeszkód wypełniać swoje obowiązki,
- immunitet służy ochronie funkcjonowania całego parlamentu,
- konstytucyjna zasada równości dopuszcza możliwość nierównego traktowania obywateli w uzasadnionych przypadkach, gdy służy to interesowi publicznemu.

PRZECIW:

- we współczesnych państwach demokratycznych nie ma realnych zagrożeń dla swobód parlamentarzystów,
- władza wykonawcza w wielu krajach jest zależna od parlamentu, nie stwarza więc zagrożenia dla jego funkcjonowania,
- w państwie prawa nie ma powodu by chronić parlamentarzystów przed tendencyjnymi prześladowaniami.
- immunitet przeczy zasadzie równości, która jest jedną z podstawowych zasad demokracji,
- immunitet nadaje parlamentarzystom dodatkowe przywileje,
- zadaniem państwa powinno być zapobieżenie naruszeniu prawa przez obywateli, w tym również parlamentarzystów.

Dopuszczalne wszystkie inne prawidłowe odpowiedzi.

Zad. 40 (3 pkt.)

Przeczytaj tekst i wskaż przyczyny: ekonomiczną, społeczną i polityczno-wojskową świadczące według Waltera Laqueura o kryzysie Unii Europejskiej.

Fragment wywiadu z Walterem Laqueurem

Jeszcze kilka lat temu dość powszechnie twierdzono, że XXI wiek będzie należał do Europy. Albo że Europa zrównoważy przynajmniej wpływy amerykańskiego supermocarstwa.

– Europę toczy długotrwały kryzys. Jego początek przypada na lata 70. XX wieku. Mój największy niepokój wywołuje fakt, że ten dzisiejszy kryzys jest niezwykle powolny. Pełzający. Być może, gdybyście mieli do czynienia z nagłym i dramatycznym załamaniem, ludzie i politycy prędko by się obudzili. Ale dostrzegacie jedynie to, że Europa jest coraz bardziej cywilizowana, a od kilkudziesięciu lat panuje w niej pokój, sprawiedliwość i rządy prawa.

Ogłaszanie ostatecznego kryzysu to stały element w życiu intelektualnym nowoczesnej Europy. Potem za każdym razem okazywało się, że ogłaszano go zbyt wcześnie.

– W aspekcie ekonomicznym, politycznym i militarnym Europa stopniowo maleje. Na dodatek części Europy są powoli i pokojowo przejmowane – w sensie demograficznym – przez dawne kolonie.

Czy wielkie demokracje powinny ściśle współpracować, by stawić czoło rosnącym w siłę autokracjom? Czy pańskim zdaniem jest to możliwe?

– Dziś nie widzę takiej możliwości. Od 15 lat mówi się o wspólnych europejskich siłach zbrojnych. Ale nie zrobiono nic poza snuciem planów. Dodatkowo Europa stała się w ostatnich kilku latach jeszcze bardziej zależna od wpływów z zewnątrz w rezultacie kurczenia się źródeł energii: ropy, benzyny, gazu. Jest zupełnie uzależniona od importu z Rosji z jednej strony oraz Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu z drugiej.

<http://wiadomosci.dziennik.pl/wydarzenia/artykuly/75776>

Przyczyna ekonomiczna – wyczerpywanie się źródeł energii, uzależnienie od importu.

Przyczyna społeczna – Europa maleje – mały przyrost naturalny w stosunku do innych kontynentów, starzenie się Europy.

Przyczyna polityczno–wojskowa – zmniejsza się znaczenie militarne Europy w stosunku do mocarstw (USA, Rosja)

Dopuszczalne wszystkie inne prawidłowe odpowiedzi.

Zad. 41 (5 pkt. – 1 pkt za każdy wiersz)

Uzupełnij poniższy tekst wstawiając w miejsca kropek odpowiednie wyrazy (związki wyrazów).

Cechy państwa prawa:

- wszystkie organy władzy istnieją i działają na podstawie **prawa** oraz w granicach przez prawo określonych,
- obowiązuje **hierarchia** aktów prawnych tzn. zasada **nadrzędności /pierwszeństwa** konstytucji nad ustawami i ustaw nad innymi aktami prawnymi parlamentu, rządu lub władz lokalnych,
- przyjmuje się w stosunku do obywateli zasadę: „**Dozwolone/dopuszczalne** jest to, co nie jest przez prawo zabronione”,
- zakazane jest stosowanie odpowiedzialności **zbiorowej** ,
- obowiązuje zasada, że prawo nie może działać **wstecz**.

Zad. 42 (3 pkt. – 1 pkt . + 2 pkt.)

Obie grafiki są ze sobą bezpośrednio powiązane. Przeanalizuj je i wykonaj polecenia.

a. **Wpisz nazwę państwa, które powinno pojawić się na fladze)o które walczy naród przedstawiony na grafikach).**

KURDYSTAN

b. **Opisz w kilku zdaniach problem przedstawiony na obu grafikach**

Wybrane istotne informacje z całości współczesnej historii Kurdów

Te jeden z największych narodów na świecie, który nie ma swojego państwa. Region, w którym żyją, zwany Kurdystanem, obejmuje południowo-wschodnią Turcję, północno-wschodnią Syrię, północny Irak, północno-zachodni Iran oraz południowo-zachodnią Armenię. O własne państwo walczą od lat 20. ubiegłego wieku. Po I wojnie światowej Zachód dał im taką nadzieję. Traktat w Sèvres z 1920 roku ustanawiał autonomię dla Kurdów, Turcja zaś zobowiązywała się do respektowania ich praw. W jednym z artykułów była też mowa o możliwości uzyskania niepodległości, za zgodą społeczności międzynarodowej. W 1921 roku Kurdowie ogłosili powstanie Królestwa Kurdystanu, ale niedługo potem Zachód zmienił zdanie. Sytuacja zmieniła się, gdy na ziemiach Kurdów w Iraku odkryto bogate złoża ropy naftowej. Ostatecznie traktat z Lozanny z 1923 roku podzielił Kurdystan między Turcję, Francję i Wielką Brytanię. Zlikwidowano Królestwo Kurdystanu. Kurdowie stanowią około 20 proc. mieszkańców Turcji, ale niemal przez cały XX wiek nie byli uznani za mniejszość narodową. Od początku doświadczali dyskryminacji i prześladowań. Nie wolno im było nosić tradycyjnych strojów, ani – do 1991 roku – używać swojego języka. Prawdziwa walka rozpoczęła się w 1978 roku, gdy Kurd Abdullah Öcalan założył Partię Pracujących Kurdystanu (PKK). Jej celem było założenie niepodległego, kurdyjskiego państwa. Od 1984 roku bojówki PKK prowadziły wojnę partyzancką, dokonywały zamachów, partia znalazła się na liście organizacji terrorystycznych. Do walki z nimi Turcja zmobilizowała 350 tys. żołnierzy.

Na 30 lat PKK zdominowała politykę wewnętrzną Turcji. Po obu stronach zginęło ponad 40 tys. ludzi. Przez lata słychać było o kolejnych rozejmach i ich zrywaniu, o krwawych zamachach na żołnierzy tureckich i wysiedlaniu setek tysięcy Kurdów z południowo-wschodniej Turcji. Ostatecznie proces pokojowy zakończył się w 2015 roku. Bojownicy PKK ogłosili wycofanie się z Turcji do ościennych krajów.

Po wybuchu wojny w Syrii w 2011 roku YPG tak naprawdę przekształciły się w armię Syryjskich Sił Demokratycznych (SDF). To ona wypierała z kurdyjskich terenów na północy radykalnych islamistów i doprowadziła m.in. do utworzenia autonomii regionu Rożawy (Rojava). Kurdowie powołali tam nawet swój rząd, co w Ankarze na pewno się nie spodobało.

Kurdowie odbili Kobane po kilku miesiącach. W walkach zginęło ok. 1600 osób. Od tamtej walki zaczął się ich sojusz z USA. Pomogli walczyć z ISIS. Nikt nie znał tego terenu tak jak oni. "Udowodnili, że byli jednymi z najbardziej skutecznych bojowników w walce z Państwem Islamskim. Gdy w 2014 roku Państwo Islamskie zaatakowało w północnym Iraku, bojownicy YPG i PKK ruszyli na pomoc. Pod sztandarem Syryjskich Sił Demokratycznych (SDF), wspieranych przez USA, walczyli z ISIS w północnej Syrii. W 2017 roku odbili z rąk islamistów m.in. ich bastion, miasto Ar-Rakka.

Należy uznać wszystkie inne prawidłowe odpowiedzi, które nie zostały uwzględnione powyżej.

Zad. 43 (5 pkt.)

Mapa obok przedstawia państwa Unii Europejskiej w 2015 roku, które posiadały i nie posiadały wspólnej waluty Euro.

- a. Wymień 4 państwa, które nie należą do UE, a zgodnie z prawem UE posiadają walutę Euro. (1 pkt. za 2 poprawne odpowiedzi, 2 pkt. za wszystkie poprawne odpowiedzi)**
 - Watykan
 - Andora
 - San Marino
 - Monako

- b. Na mapie w karcie odpowiedzi zaznacz te państwa odpowiednimi numerami. (1 pkt. za 2 poprawne wskazania, 2 pkt. za wszystkie poprawne wskazania)**

c. Wymień jedno państwo, które dokonało samodzielnego przyjęcia Euro (bez zgody UE). 1pkt.

Kosowo lub Czarnogóra

Zad. 44 (4 pkt.)

Wyjaśnij użyte w tekście pojęcia:

a. Uniformizacja (2 pkt.)

nadanie czemuś jednolitego wyglądu lub charakteru, jednakowej postaci (sjp pwn)

b. Egalitaryzm (2 pkt.)

koncepcja społeczno-polityczna głosząca, że podstawą sprawiedliwego ustroju społecznego winna być zasada równości obywateli; przekonanie, że wszyscy ludzie są równi i powinni mieć jednakowe prawa (sjp pwn)

Zad 45 (5 pkt)

Wymień 5 wybranych, fundamentalnych zasad państwa demokratycznego.

1. Zasada suwerenności Narodu
2. Zasada trójpodziału władzy
3. Zasada konstytucjonalizmu
4. Zasada niezawisłości sądów
5. Zasada samorządności
6. Zasada konstytucyjnego charakteru praw i wolności człowieka
7. Zasada przedstawicielstwa
8. inne

Dopuszczalne wszystkie inne prawidłowe odpowiedzi.